

MKIK Ipari válságkezelési javaslatok

Ebben a fázisban javaslatok összegyűjtését, minél több alternatíva kialakításnak lehetőségét tartottuk szem előtt, ezért a javaslatok között egymást kizáró, versengő javaslatok is vannak.

Hangsúlyozzuk, hogy a gazdasági válságkezelés intézkedéseit, az alkalmazott támogatás módjait kiemelt sürgősséggel szükséges kialakítani. A gyors intézkedés elsődleges célja a munkahelyek lehető legnagyobb részének megtartása.

Minden szempontból előnyösebbnek tartjuk, ha munkanélküli ellátás helyett a cégek működőképességét is biztosító, foglalkoztatást fenntartó megoldásokra fordítjuk a válságkezeléshez igénybevehető forrásokat.

Rövid távú javaslatok

A rövid távú javaslatok 2 hónapon belül, kritikus egészségügyi veszélyhelyzeti intézkedések mellett kerülnének bevezetésre.

A foglalkoztatással kapcsolatos járulékok elengedésének, mérséklésének újabb ágazatokra történő kiterjesztése (Pl. autóipar, feldolgozóipar stb.), az ágazatok folyamatos vizsgálata mellett.

Ahogy az ellátási láncok bármely szereplője leáll, úgy egy idő után az egész lánc leáll, ezért sorban jelentik be külföldi multinacionális vállalatok leállásukat. A magyar vállalkozások nemzetközi beágyazottsága miatt ez már nálunk is leállásokat eredményezett, és még fog is újabbakat eredményezni.

Ideiglenes (vészhelyzeti) részmunkaidő elrendelés lehetősége

Ideiglenes részmunkaidő elrendelés lehetőségének bevezetése a piaci vészhelyzet időtartamára. (Piaci vészhelyzet = megrendelésállomány hirtelen, drasztikus, nem piaci és versenyképességi okokra visszavezethető visszaesése; valamint az alapanyagok, alkatrészek vészhelyzeti korlátozásokkal, bezárásokkal összefüggő akadályoztatása.) Az intézkedés bevezetésével megőrizhető a kvalifikált és beszokott munkaerő. Az igénybevétel feltételként szabható, hogy a megrendelésállomány visszaesése legalább a cég dolgozóinak 10%-át érintse. A részmunkaidő időtartamára csökkentett munkabért fizetnénk a munkaadók, illetve ehhez a kormányzat további keresetkiegészítést biztosít.

Munkahely-megtartó bértámogatások

Azon munkavállalók esetében, akik nem tudnak otthonról munkát végezni, alapbérük 50-70 %-át szükséges biztosítani, mely összeg 40-50 %-át állami forrásból kell előteremteni. A bértámogatást a válsághelyzet megszűnését követő legalább 3 hónapig szükséges fenntartani. A rendkívüli helyzet elmúltával ezen dolgozók részére elő lehet írni, hogy a munkavégzés nélkül otthon töltött idő 20 %-át az év folyamán túlórapótlék nélkül le kell dolgozni. A vállalat részéről juttatott csökkentett

bér azonban legfeljebb 1-2 hónapig tartható fenn, a kkv-k döntő részének nincs tartaléka egy ilyen konstrukciót tovább finanszírozni.

Hatékonyabb segítség lenne az **osztrák, holland, német típusú bértámogatás**: ezekben az országokban az árbevétel jelentős (20-50%) csökkenése esetén gyorsított eljárásban kapjon a vállalkozás fix támogatást (120-150- e Ft/hó) a munkavállalók nettó bérére, az szja és járulékok részbeni, vagy teljes elengedése mellett.

Munkahelymegtartó válság hitel kialakítása

A vállalkozásoknál foglalkoztatottak egy közös - munkáltatói és munkavállalói - nyilatkozattal kérhetik, hogy a munkavállaló vehessen igénybe munkahelymegtartó személyi hitelt, ami 10-20 ezer Ft-tal nagyobb havi hitelkerettel lenne elérhető, mint a hasonló, de munkanélkülieknek járó speciális válság hitel. A javasolt maximális hitelkeret nagyság 150-170 eFt/hó között mozogna. (Ebből fizethető az egészségügyi járulék is, ahol ez nem kerül elengedésre, de akkor ennek nagyságával érdemes növelni a hitelkeretet is).

A munkahelymegtartó hitelnél alapvető, hogy igénybe lehessen venni a munkáltató által biztosított csökkentett munkabér kiegészítésére is. A munkabér kiegészítő hitelkeret 100 ezer Ft/hó feletti csökkentett munkabértől kezdve fokozatosan ki lehet vezetni úgy, hogy az igényelhető hitel nagysága 250-300 ezer Ft/hó összjövedelemnél 0-ra csökkenjen.

A hitelek egy része későbbi kormányzati döntés függvényében és a megfelelő kiemelt kedvezmény szempontrendszer kialakítása után - egy erre a célra létrehozott **Válság Munkahelyvédelmi Alap terhére** - elengedhető, vagyis gyakorlatilag **bértámogatássá alakítható**.

A munkavállaló fizetés nélküli szabadságra küldése esetén az állam fizesse ki számára a havi egészségügyi szolgáltatási járulékot.

Állami kedvezményi rendszer munkáltatói felmondással járó fizetési kötelezettségek teljesítésére

Azon vállalkozások számára, akiknek a gazdasági tevékenységük ellehetetlenülése miatt és a fenti a támogatások bevezetése ellenére sem tudják a munkavállalókkal a munkaviszonyt fenntartani, a munkáltatói felmondással járó fizetési kötelezettségek teljesítésére állami támogatási konstrukció kidolgozása lenne sürgető. Amennyiben ez elmarad, sok vállalkozás csődhelyzetbe kerül és ezzel együtt a munkavállalók mindennapi megélhetése is veszélybe kerül.

Amennyiben a munkáltató felmondani kényszerül, úgy legyen lehetősége a munkavállaló részére a több havi végkielégítés és felmondási időre járó bér összegét több havi részletben teljesíteni. Ez történhetne úgy, hogy - a működési körén kívül eső okból, azaz jelen veszélyhelyzet okán - a munkáltató általi felmondás esetén legyen lehetősége a munkáltatónak a végkielégítést és a felmondási időre járó bért a munkavállaló munkanélküli ellátása tartamához igazodó havi egyenlő részletekben teljesíteni. A havi részletek összege lehetne annyi, hogy a munkanélküli ellátás és a munkáltató által részletekben teljesített járandóság havi összege elérje az egyébként járó havi munkabér 70%-át. Ez olyan megoldási javaslat, amely a munkáltatót/vállalkozót is "hagyja tovább élni" és a munkavállaló sem lesz méltatlanul ellátatlan helyzetben a válság ideje alatt.

A munkaidőkeret-gazdálkodás időtartamának ideiglenes kiterjesztése

Azon vállalkozások számára, akiknél szakszervezet nem működik, illetve kollektív szerződés sincs, a 4 hónapos munkaidőkeret-gazdálkodás lehetőségének időtartamát ideiglenesen 9-12 hónapra (vagy akár éven túl, egyféle válság „munkaidő-bank” bevezetésével) terjesszék ki azzal, hogy erre a munkaadó egyoldalú intézkedéssel is jogosult.

Javasoljuk annak átmeneti felfüggesztését, hogy 15 nappal előbb be kell jelenteni, ha a dolgozót szabadságra kívánja munkáltatója küldeni.

A kkv-k beruházási és fejlesztési hiteltörlesztését kérésükre - a kamatfizetés teljesítése mellett - át kell ütemezni.

A nehéz helyzetbe kerülő kkv-kat - különösen a visszaeső iparágakban - állami garanciával, kamatmentes áthidaló működési hitellel kell segíteni. A nehéz helyzetben lévő ágazatok vállalkozásait létszám-megtartó támogatásban kell részesíteni, amelynek javasolt értéke az alapbér 50 %-a.

A vállalkozásoknak likviditást biztosító kedvezményes hitelek kialakítása.

A likviditást biztosító hiteleknel további segítséget jelent, ha ezekhez egyszerűsített és gyorsított formában tudnak hozzájutni a vállalkozások. Banki oldalról megkönnyítheti a hitelezést, ha az állami (részleges) hitel garanciát biztosít.

Azoknál a termelő cégeknél, ahol még dolgozni tudnak, mert van alapanyaguk és megrendelésük is, ott biztosítani szükséges a termelés minél tovább történő fenntartását.

A termelésüket fenntartani képest vállalkozásokat **egyéni védőeszközökkel kell ellátni. Munkahelyeken a kéz- és eszközök fertőtlenítését biztosítani kell.** A védőeszközök biztosítást célszerű prioritási sorrendben végrehajtani, ahol elsőként alapellátást és alapszolgáltatást végzők jussanak a megfelelő védő-eszközökhöz. A korlátozásokkal jelenleg nem érintett ágazatokban a munkavégzéshez szükséges védőeszközök folyamatos és ingyenes/kedvezményes biztosítása szükséges.

Amennyiben az alapellátást és alapszolgáltatást végzők ágazatokban dolgozók részére túlmunka végzés elrendelése szükséges, a túlórák bérpótlékait állami alapból szükséges megtéríteni.

Az ellátási láncok működésének fenntartása érdekében a határok átjárhatóságának hatékonyabb, gyorsabb biztosítása szükséges a szállítmányozók részére.

A szállítmányozás, logisztika ágazat javaslatait önálló ágazati dokumentum foglalja össze.

Az elvégzett és teljesített EU-s pályázatok, költségvetési kötelezettségek, valamint a hazai forrásból megvalósuló beruházások számla kifizetéseit rövid határidővel teljesíteni kell.

Automatikus könnyítések és határidő eltolás, valamint a pályázati kötelezettségvállalások átütemezhetőségének biztosítása. A pályázati elszámolások felgyorsítása, még azon az áron is, hogy a jogosulatlan kifizetéseket utólag hajtják be a pályázón.

EU-s forrásból válsághelyzet kezelési, munkahelymegtartó kkv pályázati konstrukció kialakítása

Az EU-s forrásokból történő válsághelyzet kezelési és munkahely megtartó pályázatoknál is további segítséget jelent, ha ezekhez egyszerűsített és gyorsított formában tudnak hozzájutni a vállalkozások.

Válság támogatás a beszállítók részére - készlet faktoring

Sok magas színvonalon gyártó beszállító van, amelyek már jelzést kaptak - többek között japán, német és magyarországi székhellyel rendelkező - multinacionális nagyvállalati vevőiktől, hogy az elkészített terméket a gyárak bezárása miatt csak néhány hét, esetleg hónap után tudják átvenni. Ezek a beszállítást végző KKV-k vállalnák a folyamatos gyártást és a már érvényben levő szerződések, megbízások teljesítését, többségük alapanyaggal is rendelkezik, azonban a késedelmes átvételt és ebből származó fizetési nehézségeket nehezen tudják kezelni.

A jelenlegi pandémiás helyzetre való tekintettel a legyártott gépek és egyéb berendezések beüzemelése sem lehetséges. Beüzemelés nélkül pedig nem kapnak teljesítési igazolást cégek és nem állíthatnak ki számlát. A készletből pedig nem tudnak béreket fizetni.

Javasoljuk, hogy a Kormány hozzon létre egy olyan pénzügyi szervezetet, vagy meglévő pénzügyi szervezet tevékenységbővítésére, amely a szerződéssel igazolt, legyártott termékek ellenértékét a beszállító vállalkozásnak kifizeti (vagy meghitelezi). A pénzügyi gyakorlatban ismert a faktoring fogalma, ez azonban jelentős költséggel jár, amit ezek a termékek nem képesek elviselni. A minősített és átvilágított vállalatok a teljes összeget kapnák meg az államtól, ellentétként viszont vállalnák a költségmentes raktározást. Egy ilyen folyamat sok helyen a termelés leállítását tudná megakadályozni, és a gazdaság újraindításánál a megrendelő is gyorsan juthatna termékhez. Egy ilyen, kvázi állami faktoring szervezet nagy segítségére lenne az ipari beszállítóknak.

Helyi iparűzési adó elengedése, mérséklése, a kieső adóbevétel állami kompenzálása a helyi önkormányzatok felé

A helyi iparűzési adó speciális adónem (az innovációs járulékkal együtt) abból a szempontból, hogy nem egy naptári üzleti évre vonatkozik, hanem úgynevezett keresztévre. Az előző időszak számított adója alapján két részletben előlegfizetés történik a tárgyévben, majd a tárgyévet követő év május 31-ig történik a ténylegesen fizetendő adó kiszámolása. Már most látszik, hogy 2020-ban a koronavírus jelentős (akár drasztikus) árbevétel kiesést fog okozni a vállalkozásoknál. Ezért az előírt adóelőlegek megfizetése esetén túlfizetés fog jelentkezni.

Emellett az adóelőlegek (március 16. és szeptember 15.) megfizetése a bevételek jelentős visszaesése miatt jelentős likviditási problémát okozhat.

Ha a termelés fenntartása már nem lehetséges, akkor fontos lenne kialakítani azokat a **nemzetközi és országon belüli vis major jogi környezetet**, amellyel a beszállítókat és gyártókat megóvjuk a kötbérek érvényesítésétől. Erre nézve még nem született meg, de legalábbis széles körben nem ismert az alkalmazható jogi feltételrendszer.

Horizontális, ágazat független javaslatok:

A további intézkedések esetében javasoljuk az ágazati megkülönböztetés mellőzését, és az intézkedések döntő részét egységes rendszerben javasoljuk meghozni és érvényesíteni!

Szinte nem lesz olyan ágazat, amely nem lesz érintett és nem szabad megengednünk, hogy az adott szektor lobbizási tevékenységétől függjön, hogy egy ágazat milyen és mennyi támogatást kap. El kell kerülni, hogy a lobbizás helyett működőképességük megőrzésén dolgozó vállalkozások és ágazatok kimaradjanak a támogatásból.

A munkahely megtartásokra egységesen, szektoroktól és bérek összegétől függetlenül kellene meghatározni egy egységes állami bértámogatást.

Fontos lenne a járulék fizetési könnyítések kiterjesztése egységesen minden munkavállalóra, szektortól és ágazattól függetlenül mert így hónapokkal hosszabbodhatna meg a KKV-k túlélési képessége.

Ha mégis szükségessé válnak az elbocsájtások, akkor biztosan minden kkv számára elengedhetetlen lesz egy olyan alap, amelyből rendezni tudja a dolgozók végkielégítését.

Ha mégsem lehet eltekinteni az ágazati támogatásoktól, akkor a támogatásnál legyen szempont az is, hogy milyen területek tudnának a leggyorsabban és legteljesebb mértékben talpra állni a válság után.

Meg kell fontolni a korai nyugdíjazás lehetőségének átmeneti visszaállítását.

Az elbocsájtásoknak a nagy vesztesei a 60 év felettiek lesznek. Az elmúlt évben számos intézkedés történt, aminek a célja az volt, hogy a nyugdíjasokat visszahozzuk a munkaerőpiacra. A mostani helyzet ezzel gyökeresen ellentétes.

Fizetéképtelenségi szabályok lazítása

Csőd eljárás kiegészítése egy állami szerepvállalási szabállyal csődegyezség esetén. Az adósok védelme érdekében a törvényes 120 napos fizetési haladék és a legfeljebb 365 napos meghosszabbított fizetési haladék kerüljön meghosszabbításra 180 ill. max. 420 napra. A hitelezők védelme érdekében legyen lehetőség a fizetési haladék lejárta előtt (a moratórium 60. napjától) a követelések lehívására az állami költségvetés terhére, állami tartozásátvállalás keretében. Ez állami kvázi-hitel legyen a köztartozásokhoz hasonlóan behajtható követelés.

A **kérelemre induló felszámolási eljárásokban** a felszámolási eljárás iránti kérelem benyújtását követően a bíróság az adós kérelmére a tartozás kiegyenlítésére legfeljebb 90 napos határidőt kezdeményezhessen (a jelenlegi 45 nap helyett).

Építőipar

A járványhelyzettel arányos kormányzati intézkedés kialakítása, speciális építőipari eljárásrendek kidolgozása

Az építőiparban *összességében a munkaadók és munkavállalók is dolgozni szeretnének*, ezért rendkívüli jelentősége van a járványhelyzettel arányos kormányzati intézkedésnek. A munkába járás országon belüli esetleges területi korlátozása számos helyen ellehetetlenítené az építőipart. Különösen igaz ez, Budapest és agglomerációs övezetében, hiszen ebben a régióban jelentős vidéki építőipari kapacitás dolgozik, napi – heti ingázással biztosítva a szükséges munkaerőt.

Az építőipar és az egész építésgazdaság élőmunka igényes. A vállalkozások arra számítanak, hogy a következő hetekben kiszélesedik a járvány, ami komoly gondokat fog eredményezni az építőiparban. Egymásra épülő folyamatok vannak egy-egy építkezésen és *brigádban dolgozó csoportok*, ami *gyors vírusterjedést okozhatnak*, ennek megakadályozását a vállalkozások elfogadják. **A két ellentétes mechanizmus megfelelő módon kezelni képes építőipari eljárásrend** (ajánlás) **elkészítésében az ágazat szívesen együttműködik a kormánnyal.**

Jogi iránymutatások kialakítása a vállalkozások, különös tekintettel a foglalkoztatás területén, a minimumok megfogalmazását és elrendelését a teendőkre, ha a dolgozó a vírus miatt nem tudja/akarja felvenni a munkát.

Bútor és Faipar

A bútor és faipari cégek szektorális felmérése azt mutatta, hogy az alágazatban működő cégek 61,4 %-nál már jelentkeztek likviditási problémák, folyamatosan nő az elbocsájtások száma. A válaszadók 90,9 %-a gondolja, hogy a vállalatának állami mentőcsomagra van szüksége a túléléshez.

Közép távú javaslatok

A közép távú javaslatok 2020. szeptember 30-ig tartó időszakban kerülnének bevezetésre, a vészhelyzeti intézkedések fokozatos kivezetése és enyhítése mellett.

Direkt képzési támogatások biztosítása

A megrendelés állomány visszaesése mellett (a tipikus leállásokon kívül) -a cégek hatékonyságát, működését segítő- direkt képzési támogatások nagy segítséget jelentenének abban, amikor a kereslet helyreáll felfrissült tudással felvértezett személyzettel tudnának társaságaink újra lendületet venni. Ezzel az üresjáratokat továbbképzésre fordíthatnák vállalkozásaink. Amikor egy több műszakrendes (3-4, vagy folyamatos) gyártás visszaesik 1-1,5-ra, akkor a vállalkozás a cash flow-ja nagy eséllyel negatívvá válik, de nem tud a megmaradt vevői igények miatt a cég leállni fizetetlen szabadságra. Ilyenkor a cash flow-t tekintve akár rosszabb helyzetbe kerülhet a vállalkozás, mintha leállt volna, ezért a javaslatban szereplő általános járulékok csökkentése és elengedése mellett a vállalati képzések direkt támogatása is segít. Fontos azonban, hogy az eddig megszokott hatalmas adminisztrációt igénylő pályáztatás egyszerűbbé váljon.

Magyar állami eredetű tőkealapok EXIT-jénél tőke és hozam elengedése/mérséklése;

Az elmúlt években a tőkepiaci területen is jelentős volt a magyar állami szerepvállalás. Mára sok befektetés jutott el az EXIT-ig. A jelen helyzetben ezekben a konstrukciókban vállalt üzleti tervek is ellehetetlenülhetnek.

Nagyon kevés ágazat lesz, amely pár hónap alatt ismét talpra fog tudni állni. Olyan intézkedések kellene, amik **legalább annyi időre biztosítják a támogatást az újra induláshoz**, mint ameddig maga a veszélyhelyzet tartott.

Építőipar

A vállalkozói szerződésekhöz képest kialakuló új helyzetből adódó nehézségek kezelését támogató „**Vészhelyzeti etikai kódex**” kidolgozása. Az etikai kódex iránymutatásokkal segít kezelni a megrendelő és a kivitelezők vitájának rendezését, **a vállalkozói szerződések módosítását**. Felhívjuk a figyelmet, hogy az építőipari megrendelések 60%-át 2020. évben az állam, a háttérintézményei és az önkormányzatok adják. Az itt szükséges, és következő hónapokban esedékes, szerződés módosítások kezelése is meghatározó lesz a szektor számára.

Hosszú távú javaslatok, felvetések

A hosszú távú javaslatok 2020. október utáni időszakra, 2021. évre a vészhelyzeti intézkedések (feltételezett) kivezetése után, a gazdasági tevékenység gyors helyreállítása érdekében kerülnének bevezetésre.

Mind a feldolgozóiparban, mind az építőiparban a várható minimum 2-3 hónapos teljesítmény csökkenést, a termelés kiesését éven belül nem lehet behozni. A koronavírus járványnak a feldolgozóiparban és az építőiparban **egy éven túl nyúló hatásai lesznek**.

Decentralizált gazdaság-újraindítási programok tervezése és finanszírozása.

A gazdasági újraindítása érdekében decentralizált fejlesztési programok tervezése és finanszírozása. A helyi gazdasági kamarák fokozottabb bevonása a támogatási politikák kidolgozásába és végrehajtásába.

- (1) A gazdaság szabadesése során bevezetendő intézkedések (hitelek, járulék- és adókedvezmények) elsősorban azok számára nyújtanak megoldást, akik kellően nagyok és erősek ahhoz, hogy a tevékenységüket a válság után is tudják folytatni. Ilyenek a multinacionális vállalatok és azok beszállítói, valamint a középvállalatok. A kis- és mikrovállalkozások azon körénél, amelyek működése az elmúlt hetek során ellehetetlenült és esetleg már jelenleg is rendelkeznek adóságállománnyal, ezek az intézkedések nem jelentenek egyértelmű megoldást. Náluk az eladósodottság további növekedésének megállítása, a hitelek felfüggesztése, a kamatozás leállítása, a végrehajtási eljárások elhalasztása lehetne eredményes.
- (2) A kkv szektor egyes szereplői számára a nehéz időszak alatt csak az államilag generált keresletnövelés (állami megrendelések) jelenthetne esélyt a túlélésre.
- (3) Több KKV érintett EU-s pályázatokban, amelyek megvalósítása a gazdasági válság hónapjai alatt jelentősen lelassulhat, leállhat. A pályázati vállalatok kivitelezése ellehetetlenül, a finanszírozása problémába ütközhet. A válság legsúlyosabb hónapjait követően is a fókusz egyértelműen az üzleti tevékenység újraindítására fog helyeződni. Ezért egyszerűsített eljárásrendben minden EU-s pályázat megvalósításának határidejét ki kellene tolni legalább fél évvel. A most beadási határidős pályázatok (pl. Magyar Multi Program – Ginop 1.2.7-19) beadási határidejét automatikusan kitolni 1-2 hónappal.

A fenti javaslatok összeállításában részt vettek:

- Magyar Járműalkatrészgyártók Országos Szövetsége
- Szimikron Kft.
- **Dél-Dunántúli Gépipari Klaszter és Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara**
- Siemens Zrt.
- Phoenix-Mecano
- Ferroép Kft.
- UniTurn Kft.
- Solvelectric Kft.
- Budamobil Cargo
- Renner Bt.
- Magyarmet
- Pata József Gépipari Kft.